

MINISTERUL EDUCAȚIEI ȘI CERCETĂRII
UNIVERSITATEA DE STAT DIN MOLDOVA
BIBLIOTECA ȘTIINȚIFICĂ (INSTITUT) „ANDREI LUPAN”

ENCICLOPEDIA MOLDOVEI

REGISTRUL TEMATIC ADNOTAT
SPORT ȘI AGREMENT

Chișinău, 2023

Lucrarea a fost elaborată în cadrul Programului de Stat (2020-2023), nr. 20.80009.1606.04 „Elaborarea științifică a Enciclopediei Moldovei și a Platformei electronice enciclopedice naționale în contextul dezvoltării societății bazate pe cunoaștere”.

Alcătuitori:

dr. hab. Constantin Manolache, Ion Vârțanu, Dan Adauge, Liviu Mancuș, Mihail Adauge, Silvia Donici, Valeriu Oprea, Lidia Zasavițchi, Janna Nikolaeva, Marina Ticu, Silvia Mîtcu, Natalia Niș, Maria Nichitenciu, Daniela Hadârcă, Aliona Bujor, Tatiana Țoncu, Vladislav Nichitenciu

Editor: dr. hab. Constantin MANOLACHE

Redactor: Ion VÂRȚANU

Corector: Nadejda PASCARI

Copertă: Valeriu OPREA

Machetă: Maria NICHITENCIUC, Valeriu OPREA

DESCRIEREA CIP A CAMEREI NAȚIONALE A CĂRȚII

Sport și agrement : Registrul tematic adnotat / Ministerul Educației și Cercetării, Universitatea de Stat din Moldova, Biblioteca Științifică (Institut) „Andrei Lupan” ; alcătuitori: Constantin Manolache [et al.] ; editor: Constantin Manolache. – Chișinău : [S. n.], 2023 ([Blitz Poligraf]). – 36 p. – (Enciclopedia Moldovei, ISBN 978-9975-62-632-3 ; 14).

[80] ex.

ISBN 978-9975-62-638-5.

81'374.2:[794+796/799]

S 74

ARGUMENT

Registrul de termeni în domeniul matematicii este elaborat de Centrul de Cercetări Enciclopedice al Bibliotecii Științifice (Institut) „Andrei Lupan” în perimetrul proiectului nr. 20.80009.1606.04 „Elaborarea științifică a Enciclopediei Moldovei și a Platformei electronice enciclopedice naționale în contextul dezvoltării societății bazate pe cunoaștere”, încadrat în „Prioritatea Strategică IV Provocări sociale” a Programului de Stat (2020-2023) și constituie bilanțul cercetărilor enciclopedice a termenilor din unul dintre cele 18 domenii ale Registrului general de termeni pentru „Enciclopedia Moldovei” și „Platforma electronică enciclopedică națională”.

Aplicând metodele de cercetare științifico-enciclopedică, pe baza surselor lexicografice și enciclopedice elaborate în perioada 1971-2022 în RSS Moldovenească/Republica Moldova, și a publicațiilor de specialitate recente, editate în Marea Britanie, Franța, Lituania, Ucraina, Federația Rusă, Spania, Bulgaria în domeniul sport și agrement, au fost identificați, cercetați, analizați, precizați și adnotați 425 termeni, fără personalități. Potrivit Concepției „Enciclopediei Moldovei”, compartimentului sport și agrement îi sunt rezervate până la 1 % din numărul total de termeni (cca 40 000 de termeni)¹. Așa că practic s-a respectat distribuția planificată.

Registrul enciclopedic propus include termeni de noțiuni și fenomene cu conținut cognitiv inovativ ce reflectă noile realități din toate disciplinele sportive și agrement în condițiile globalizării și informatizării: discipline și jocuri sportive, competiții, sportivi performanți, sociologia sportului, economia sportului, medicina în sport, turism și agrement tematic, infrastructură turistică etc. La selectarea termenilor enciclopedici s-a ținut cont de integrarea materialului enciclopedic pe verticală și orizontală în cadrul domeniului și în baza principiului interdisciplinarității, cu posibilitatea completării și ajustării ulterioare a acestora la zi.

¹ Constantin Manolache, Didina Țăruș, Ion Xenofontov, *Concepția „Enciclopediei Moldovei”* [în 10 vol.] /Red. șt.: Demir Dragnev, Chișinău, Inst. de Studii Enciclopedice, 2011, p. 31.

Conținutul registrului este unul integrat, toți termenii enciclopedici au fost abordați din perspectiva unui cadru structural unic, în funcție de categoria de materiale enciclopedice, pentru a oferi eventualilor utilizatori ai „Enciclopediei Moldovei” o imagine integrală și profundă asupra dezvoltării lumii în ansamblu, societății și activității umane, culturii, științelor, tehnologiilor.

A

ACROBAȚIE, exercițiu de gimnastică.

ACVAPLAN, probă de sport nautic cu planșă de lemn, remorcată pe apă de un vehicol acvatic.

ADVERSAR, concurent sportiv.

AEROBICĂ, probă sportivă de gimnastică.

AEROMODELISM, probă de sport aviatic tehnico-aplicativ.

AGENȚIA MONDIALĂ ANTIDOPING, (WADA – World Anti-Doping Agency), fundația internațională independentă cu sediul la Montréal, Canada, înființată pe 10 noiembrie 1999 la inițiativa Comitetului Internațional Olimpic; promovează, coordonează și supraveghează combaterea dopajului în cadrul sportului de performanță.

AGENȚIE DE VOIAJ, agent economic care comercializează produse sau servicii turistice.

AGREMENT TURISTIC, activitate economică, parcuri de distracții, cluburi, cazinouri, ambarcațiuni nautice, instalații și alte echipamente specifice agrementului turistic.

AGROTURISM, formă de turism rural.

AIKIDO, probă de sport, artă marțială de origine japoneză, bazată pe tehnica jiu-jitsu.

AIRSOFT, probă de sport cu arme de foc, care trag cu bile de plastic.

ALERGARE, probă de sport independentă de atletism, cel mai accesibil sport din lume.

ALPINISM, probă de sport și tip de agrement turistic.

ANTRENAMENT, pregătire sistematică și metodică a sportivilor.

ANTRENOR, specialist de înaltă calificare în domeniu care se ocupă cu antrenarea unei echipe, unui sportiv sau animal.

APARAT SPORTIV, dispozitive și echipamente de construcție specială.

APSM, organizația profesională a jurnaliștilor de profil întruniți în Asociația Presei Sportive din Moldova.

AQUA PARK, parc de distracție cu jocuri acvatice.

ARBITRU, persoană oficială care monitorizează desfășurarea regulamentară a unei competiții sportive.

ARENĂ, teren amenajat pentru competiții sportive.

ARGINT, medalie de argint, distincție acordată sportivului sau echipei clasificate pe locul al doilea.

ARTE MARȚIALE, probe de sport de luptă corp la corp.

ARTIZANAT, meșteșug și produse lucrate de meșteșugari.

ARUNCARE, probă de sport athletică de lansare a suliței, a discului, a greutății etc.

ATACANT, jucător care face parte din linia de înaintași a unei echipe sportive.

ATLETISM, unul din cele mai populare sporturi din lume; cuprinde diverse probe de alergări și de marș, de sărituri – în înălțime și cu prăjina, în lungime și triplu, aruncări de disc, suliță, ciocan, de greutate sau probe combinate, la care participă atleții.

AUR, medalie de aur, distincție acordată sportivului sau echipei clasificate pe primul loc.

AUTOCARTING, probă de sport tehnic practicat cu cartul.

AUTOGOL, gol involuntar în propria poartă.

AUTOMOBILISM, probă de sport tehnic cu automobile.

AUTOMODELISM, probă de sport tehnic cu automodele.

AVERTIZARE, formă de penalizare aplicată de către arbitri unor sportivi pentru încălcarea normelor deontologice sau a regulamentelor.

AVIAȚIE SPORTIVĂ, probă de sport tehnic cu aparate de zbor.

B

BACKHAND, partea din afară a rachetei de tenis ținute corect în mână.

BADMINTON, joc sportiv între doi jucători (simplu), fie între două echipe a câte doi jucători (dublu); jucătorii sparg un fluturaș (minge cu pene) cu ajutorul raketelor pe bază de racordare, prin plasă care împarte terenul de joc special dreptunghiular în două jumătăți egale.

BALNEOGRAFIE, monografii despre stațiunile balneare.

BALON, mingi sportive de diferite forme.

BALONUL DE AUR, premiu anual acordat de FIFA jucătorului considerat cel mai valoros în anul respectiv în domeniul fotbalului mondial; premiu a fost acordat între anii 2010 și 2015.

BANDY, (Hochei pe gheață cu mingea; Fotbal de iarnă), joc sportiv de echipă pe un teren acoperit cu gheață; fiecare echipă constă din 11 jucători pe patine, unul fiind portar, se joacă cu crose și cu o minge, dar numai portarul are voie să atingă mingea cu mâna.

BAR, linia de fund la jocul de oină.

BARĂ FIXĂ, dispozitiv de gimnastică format dintr-o vergea de metal montată între doi stâlpi; Bară transversală, bare paralele.

BARĂ, stâlp de poartă la unele jocuri sportive.

BAREM, criteriu de calificare pentru a trece dintr-o etapă de concurs sportiv la alta; normă de calificare pentru un sportiv sau o echipă pentru a putea participa într-o competiție oficială.

BASCHE, Baschetbal, joc sportiv cu mingea, între două echipe a câte 5 jucători, în care este necesar să arunce mingea cu mâinile într-un coș suspendat. S-a practicat pentru prima dată în SUA (1891).

BASEBALL, joc sportiv de echipă cu mingea și bastonul pe terenul de iarbă sau cu acoperire artificială. Asemănător cu oina.

BASTON, bară de diferite dimensiuni, folosită de gimnaști sau în gimnastica medicală.

BAZĂ SPORTIVĂ, teren special amenajat pentru practicarea unei sau mai multor probe sportive.

BAZIN DE ÎNOT, construcție specială pentru practicarea sporturilor nautice.

BÂRNĂ, tip de aparat sportiv.

BED AND BREAKFAST, pachet turistic ce include cazarea și micul dejun.

BELVEDERE, terasă special amenajată pentru turiști.

BERĂRIE, local special de alimentație publică.

BIATLON, sport olimpic de iarnă, eveniment sportiv format din două probe – schi fond (stil liber) și tirul (tragere cu pușcă) la câteva linii de tragere; Biatlon de iarnă, biatlon de vară.

BILIARD, complex de jocuri pe masă specială tapițată cu pânză, de obicei verde, și cu șase găuri numite „buzunarele mesei”, cu bile de biliard și un băț numit „tac”.

BISTROU, local special de alimentație publică.

BLOCAJ, metodă tehnică folosită pentru a împiedica o acțiune a adversarului.

BLOCSTART, echipament sportiv folosit pentru luarea startului în cursele de viteză; startbloc.

BOB, sport olimpic de iarnă, coborâre din munți pe trasee de gheață special echipate într-un vehicul pe patine.

BODEGĂ, local special de alimentație publică.

BOMBONERIE, local special de alimentație publică.

BOWLING, joc sportiv scopul căruia este de a trage niște jaloane folosind cât mai puțin bile speciale de bowling.

BOX, (Pugilism), sport de contact în care doi adversari luptă între ei, pe ring, după anumite reguli, cu pumnii îmbrăcați în mănuși speciale, pe un ring cu corzi (6 m × 6 m).

BRAS, stil de înot sportiv.

BRASERIE, local special de alimentație publică.

BRIDGE, unul dintre cele mai populare jocuri de cărți din lume, este recunoscut de Comitetul Internațional Olimpic ca sport, organul de conducere este Federația Mondială de Bridge (WBF).

BRONZ, medalie de bronz, distincție acordată sportivului sau echipei clasificate pe locul al treilea.

BUFET SUEDEZ, mod de servire a unei mese în complexele hoteliere.

BUMERANG, dispozitiv de lemn folosit ca aparat sportiv sau armă de vânătoare.

BUNGALOU, local de cazare pentru turiști de dimensiuni mici.

BUVETĂ, local cu ape minerale de băut într-o stațiune balneară.

C

CABANĂ, local de cazare pentru turiști; Cabanier.

CABARET, local public special de petrecere și distracții.

CABINĂ, încăpere specială pentru schimbarea sau încercarea hainelor; încăpere de dormit pe o navă.

CADET, navă de sport cu vele.

CADRU, dispozitiv de gimnastică pentru mișcări de mlădiere.

CAIAC, ambarcațiune sportivă ascuțită la ambele capete, cu suprafața de alunecare netedă sau în clinuri cu unul (C-1), două (C-2) sau patru (C-4) posturi de vâslit; este condusă cu un tip de vâsle nefixate numite padele, din poziția așezat.

CAIAC CANOE, gen de sport cu vâsle, care include curse ale vaselor respective.

CAL, aparat de gimnastică pentru exerciții de balansare și sărituri. Se folosește în gimnastica masculină.

CALIFICARE, etapă eliminatorie într-un concurs sau într-o competiție sportivă.

CAMERĂ „DOUBLE DOUBLE”, cameră în care se află două paturi duble.

CAMERĂ „DOUBLE”, cameră în care se află două paturi, fiecare de dimensiunea 140×190 cm.

CAMERĂ TRIPLĂ, cameră în care pot fi cazate trei persoane.

CAMERISTĂ, femeie care îngrijește camerele într-un hotel, într-o pensiune.

CAMPING, tabără de excursioniști.

CAMPION, persoană, echipă, țară, care cucerește primul loc într-o competiție sportivă.

CAMPIONAT, formă de întrecere, competiție (individuală sau pe echipe) într-un singur gen de sport, în care câștigătorul obține titlul de campion.

CANOTAJ, gen de sport. Se practică pe diferite ambarcații, puse în mișcare cu ajutorul vâslelor. În funcție de tipul ambarcațiilor, se deosebesc 3 feluri de canotaj: academic, caiac canoe și caiac-slalom.

CANTONAMENT, loc special amenajat pentru pregătirea în comun a sportivilor.

CAPRĂ, aparat sportiv de gimnastică pentru sărituri, format dintr-un suport capitonat, așezat în patru picioare, cu înălțimea reglabilă. Vezi **Aparat sportiv**.

CARTA OLIMPICĂ, (Olympic Charter), set de reguli și îndrumări pentru organizarea Jocurilor Olimpice și pentru managementul mișcării olimpice.

CARTE VERDE, document de asigurare a unui vehicul pentru călătorie în afară țării.

CARTING, probă tehnică de sport auto, curse cu mașini mici formate dintr-un cadru, un motor de motocicletă și un scaun.

CARTONAȘ GALBEN SAU ROȘU, bucată de carton arătată de arbitru unui jucător pentru a-l avertiza sau pentru a-l exclude din joc.

CASTING, concurs sportiv cu un număr de aruncări la țintă, cu lanseta, într-un timp limitat.

CATCH, (Catch Wrestling), lupta profesională, un stil hibrid de grappling și lupte libere, în acest sport sunt permise orice trucuri pentru a pune adversarul pe omoplați.

CATEGORIE, fiecare dintre grupele în care sunt împărțiți sportivii sau echipele după criteriile de greutate, vârstă, sex, grad de pregătire, clasificare sportivă; Categorie grea, categorie mijlocie, categorie pană, categorie semigrea, categorie semimijlocie, categorie semimuscă, categorie semiușoară, categorie ușoară.

CATERING, servicii de asigurare cu preparate culinare și băuturi.

CAZARE, spațiu de locuit unde este găzduit turistul; Cazare tip „serviced”.

CAZINOU, loc special amenajat pentru jocuri de noroc, dans, spectacole etc.

CĂLĂTORIE, voiaj turistic; Călător.

CHALLENGE, competiție sportivă, cu cupă transmisibilă.

CHARTER, cursă ocazională.

CHIMONOU, Chimono, echipament format dintr-o haină ușoară și pantaloni largi, purtat de practicanții artelor marțiale.

CHINODROM, teren special amenajat pentru cursele de câini.

CICLISM, activitate fizică competitivă folosind biciclete, include curse de biciclete rutiere, încercări de timp, ciclocros, curse de biciclete de munte, ciclism pe pistă, BMX, cicle-ball.

CICLOCROS, probă sportivă combinată; Cicloturism.

CICLODROM, teren special pentru curse și concursuri cu biciclete.

CIOCAN, probă de atletism și instrument de aruncat la distanță conform anumitor reguli.

CLASAMENT, ordine în care sunt plasați concurenții sportivi conform rezultatelor obținute.

CLIMATOTERAPIE, valorificarea factorilor climaterici în scopuri curative.

CLUB SPORTIV, formă de organizare a sportivilor.

COARDĂ, echipament sportiv dintr-o frânghie sau sfoară mai groasă folosit de gimnaști pentru a executa diverse exerciții.

COECHEPIER, membru al unei echipe sportive.

COLECȚIONAR, persoană care colecționează obiecte.

COMENTATOR SPORTIV, crainic specializat în domeniu.

COMITETUL OLIMPIC INTERNAȚIONAL, cel mai înalt organ de conducere al mișcării olimpice moderne.

COMITETUL OLIMPIC NAȚIONAL, organ de conducere al mișcării olimpice în țară.

COMPETIȚIE, formă de concurs, întrecere pentru obținerea unui titlu sau a unei performanțe sportive.

COMPLEX SPORTIV, bază sportivă special amenajată pentru practicarea mai multor genuri de sport.

COMPLEX TURISTIC, ansamblu de clădiri special amenajate pentru turiști.

CONCURENT, participant la un concurs sportiv.

CONCURS, competiție sportivă, finalizată cu un clasament al participanților.

CORNER, în fotbal, lovitură de colț.

CRAMĂ, depozit de vinuri; local special de alimentație publică.

CRAUL, stil de înot sportiv.

CRICHET, joc sportiv dintre două echipe a câte 11 jucători, cu mingea și bâta plată din lemn, pe un teren de iarbă de formă ovală; foarte popular în Regatul Unit și în țările Comunității Națiunilor

(Consiliul Internațional al Cricketului are 105 de state membre); seamănă cu baseballul nord-american.

CROAZIERĂ, călătorie efectuată la bordul navelor-hotel.

CROQUET, joc sportiv în care jucătorii, cu ajutorul unor ciocănașe de lemn, încearcă să ducă o minge în porțile oponentului dispuse într-o ordine specială.

CROS, probă de sport.

CROSĂ, echipament pentru conducerea pucului în hochei.

CULTURĂ FIZICĂ, domeniu de activitate umană pentru dezvoltarea armonioasă a corpului prin sport și gimnastică.

CULTURISM, (Body Building), sistem de exerciții pentru antrenament complet de forță și construirea corpului prin dezvoltarea musculaturii; fel de sport.

CUPA DAVIS, trofeu sportiv acordat în tenisul de câmp masculin, campionat neoficial mondial de tenis.

CUPA MONDIALĂ, competițiile mondiale în sporturi de echipe și sporturi individuale.

CUPA PĂCII, competiție sportivă.

CUPA STANLEY, trofeul de campion acordat anual câștigătorului playoffului al NHL (National Hockey League), cel mai prestigios trofeu în NHL.

CUPĂ, denumirea competițiilor sportive desfășurate pe sistemul olimpic; trofeu sportiv, care se acordă câștigătorului competiției.

CURĂ, tratament medical cu mijloace terapeutice.

CURLING, joc sportiv pe echipe pe suprafața de gheață, în care sportivii din ambele echipe lansează pe rând pe gheață pietre speciale din granit în direcția țintei, numită „house” (casă); din 1998 inclus în program al Jocurilor Olimpice de iarnă.

CURSĂ DE CAI, probă de sport.

CYBERSPORT, probă de sport tehnic.

D

DAME, un joc pentru două persoane, cu dame, pe tablă cu multe pătrate colorate alternativ deschis și întunecat, bazat pe strategia jucătorilor.

DANS SPORTIV, probă de sport; dans acrobatic.

DANSURI DE SOCIETATE, dans sportiv, cuprinde două categorii de dansuri, diferite între ele ca structură și tempo: dansurile de salon și cele latino; categoria dansurilor de salon cuprinde valsul lent, valsul vienez, tangoul clasic, foxtrot-ul și, începând cu anii 1970, discofox-ul, iar dansurile de societate latino cuprind: rumba, samba, cha-cha, merengue și jitterburg-ul.

DARTS, sport individual și de echipă, în care niște proiectile mici sunt aruncate pe o țintă fixată de un perete.

DECATLON, competiție sportivă pentru bărbați desfășurată sub forma unei întreceri multidisciplinare, constă din 10 probe de atletism, se desfășoară pe parcursul a două zile; sunt incluse în programul JO din 1912; (femeile concurează în heptatlon).

DELTAPLANISM, un sport din grupul sporturilor aviatice care se practică cu deltaplanul.

DERBY, cursă de cai, care se desfășoară anual pe distanța de 2 400 m. Primul derby a fost organizat de al 12-lea lord Derby, Edward Smith-Stanley (Anglia, 1778); în sporturi ecvestre – cursa cea mai importantă de sezon pentru caii pur sânge cu vârstă de trei ani; în unele țări așa se numește cele mai principale trofee ale sezonului pentru caii de vârstă de patru ani în curse obișnuite și curse Harness; în jocurile sportive – o confruntare dintre două echipe din același oraș sau regiune.

DISCOTECĂ, activitate cultural-distractivă.

DIVING, Scufundare, probă de sport nautic.

DOPAJ, preparate farmacologice, interzise în sport, și metode ilegale de utilizare a acestora pentru creșterea capacității de efort fizic.

DOPING, fenomen negativ în sportul de performanță.

DRIBLING, procedeu sportiv, de înșelare a adversarului; fentă.

DUPLEX, stabiliment de cazare aflat pe două etaje.

E

ECHIPĂ NAȚIONALĂ, echipă olimpică, sportivă.

ECHITAȚIE, probă de sport cu caii.

ECOTURISM, tip de agrement cu scopul de a cunoaște fenomenele naturii și a mediului înconjurător, măsurile de protejare a ecosistemelor.

ESCALADĂ DE STÂNCI, acțiune de cățărare pe stânci.

EUROLEAGUE FIBA, competiție principală de baschet masculin din Europa.

EUROTUNEL, tunelul între Marea Britanie și Franța.

EXCURSIE, plimbare sau călătorie individuală ori în grup cu mijloace de transport sau pe jos.

EXTRASEZON, perioada din afara sezonului de referință.

F

FAULT, act nesportiv (lovire intenționată, trântire, împingere etc.) comis de un jucător asupra adversarului și sancționat de arbitru.

FEDERAȚIE SPORTIVĂ, asociație a sportivilor de același fel.

FIFA, Federația Internațională de Fotbal Asociație, (Fédération Internationale de Football Association), organizația internațională mondială fondată la Paris în 1904, care reglementează regulamentul și competițiile jocului de fotbal.

FINIȘ, parte finală a unei curse sportive.

FITNESS, antrenament divers și sport pentru îmbunătățirea fizicului în general și menținerii sănătății omului.

FLACĂRA OLIMPICĂ, foc simbolic.

FLY CRUISE, pachet turistic ce combină zborul cu o croazieră.

FLY DRIVE, pachet turistic ce combină zborul cu deplasarea cu autovehicule.

FLORETĂ, armă albă sportivă, cu lamă lungă și flexibilă, în patru muchii, cu gardă și mâner, folosită la exercițiile de scrimă.

FORMULA 1 (F1), competiții de automobilism care se organizează anual sub forma de campionat mondial, patronat de Federația Internațională a Automobilului (FIA).

FOTBAL, joc sportiv de echipă, cu mingea, pe un teren de iarbă. Participă două echipe a câte 11 jucători (un portar și 10 jucători de câmp). A luat naștere în Anglia (mijl. sec. al XIX-lea). Terenul de formă dreptunghiulară are lungimea de 90-120 m și lățimea de 45-90 m, la extremitățile căruia sunt instalate două porți.

FOTBAL AMERICAN, este un sport de echipă, care îmbină strategia cu jocul fizic. Denumirea provine de la lungimea mingii de formă ovală, 1 foot.

FOTBAL PE PLAJĂ, variantă a fotbalului jucat pe o plajă sau un teren cu acoperire de nisip; un meci de fotbal pe plajă este alcătuit din 3 perioade de timp (reprize) de câte 12 de minute fiecare; nu intră în lista sporturilor olimpice, se organizează numeroase competiții internaționale inclusiv și campionatele mondiale.

FOXTROT, dans sportiv.

FUNDAȘ, coechipier cu funcția de apărător.

FUNICULAR, echipament de transport pentru pasageri care circulă pe cabluri suspendate.

G

GALERIE DE ARTĂ, instituție culturală și de divertisment.

GALOP, dans sportiv foarte rapid; mers rapid al calului.

GARDURI, probă athletică de sport cu obstacole în formă de garduri.

„**GHEATA DE AUR**”, un trofeu fotbalistic european care acordă anual celui mai bun golgheterului din campionate naționale ale țărilor – membri a UEFA după încheierea sezonului fotbalistic.

GHEMUIRE, (Grupare), procedeu tactic aplicat în unele probe de sport.

GIMNASTICA ACROBATICĂ, gen de sport, competiții de executare de performanță a exercițiilor acrobaticice.

GIMNASTICA ARTISTICĂ, un fel de gimnastică, sport care implică o serie de mișcări ce necesită forță fizică, flexibilitate, echilibru, rezistență, grație și conștientizare chinestezică; îmbină competiții în exerciții pe aparate gimnastice (paralele, bârnă, cal cu mâner, inele și bara fixă), exerciții libere (sol) și sărituri gimnastice; acest sport la nivel mondial este guvernat de Federația Internațională de Gimnastică.

GIMNASTICA RITMICĂ, ramură a gimnasticii, fiind singura disciplină sportivă exclusiv feminină, programele de gimnastică ritmică se desfășoară pe muzică, cu folosirea a cinci articole de echipament: o panglică, o minge, o coardă, o pereche de măciuci și un cerc.

GIMNASTICĂ, gen de sport care cuprinde un astfel de ansamblu de exerciții; Gimnastică artistică – gimnastică la aparate; Gimnastică ritmică – gimnastică cu diferite obiecte (cercuri, mingi etc.); Gimnastică acrobatică – arta de a face acrobație.

GOL, introducerea mingii în poarta adversarilor și punctul marcat în favoarea echipei câștigătoare.

GOLF, joc sportiv, de origine scoțiană, între două sau patru persoane, în care se urmărește introducerea unei mingi mici și dure în mai multe găuri succesive (aflate pe un teren special) prin lovirea ei cu o crosă.

GOLGHETER, sportiv de performanță deosebită în fotbal, care marchează cele mai multe goluri.

GONDOLĂ, barcă lungă și cu capetele ridicate, utilizată în Veneția.

GONG, echipament de semnalizare.

GORODKI, probă de sport rusesc.

H

HALTERE, sport în care sportivii ridică greutate mari; probă de atletism, practicat cu un aparat alcătuit din două bile sau discuri de metal greu, de diferite mărimi, unite printr-o bară; unul din sporturile olimpice.

HANDBAL, joc sportiv de echipă cu mingea. Patria handbalului se consideră Danemarca (1898). Se desfășoară pe un teren de formă dreptunghiulară (40 m x 20 m) între formate din 7 jucători (1 portar și 6 de câmp).

HEPTATLON, competiție sportivă pentru femei desfășurată sub forma unei întreceri multidisciplinare, constă din 7 probe de atletism, se desfășoară pe parcursul a două zile; este inclus în programul JO din 1984.

HIDROMASAJ, procedeu fizioterapeutic.

HIPISM, sport practicat cu caii.

HIPODROM, teren special amenajat pentru antrenarea cailor trăpași și de curse și pentru desfășurarea concursurilor hipice.

HOCHEI, joc sportiv de echipă, cu crose, având ca scop marcarea cât mai multor goluri în poarta formației adverse. După tipul tere-

nului și al obiectului de joc, se deosebesc trei varietăți: hochei de gheață, hochei pe iarbă, hochei pe rotile.

HOCHEI PE GHEAȚĂ, joc sportiv de echipă pe patine pe un teren acoperit cu gheață, care se joacă cu crosse și un puc.

HOCHEI PE IARBĂ, joc sportiv de echipă pe terenul de iarbă, în care o echipă de jucători încearcă să înscrie goluri prin lovirea sau împingerea unei mingi în poarta echipei adverse, prin utilizarea croselor.

HOTEL, clădire în care camerele mobilate se dau cu chirie pe zi.

I

IAHTING, unul din sporturile nautice care se practică cu ambarcațiuni cu vele.

INELELE OLIMPICE, simbolul celor cinci continente, participante în mișcarea olimpică.

ITINERAR TURISTIC, călătorie bine planificată.

Î

ÎNOT SINCRON, (Înot artistic), formă hibridă de înot, balet și gimnastică, înotătorii (solo, duete, trio, sau echipe) efectuează mișcări sincronizate elaborate în apă, însoțite de muzică; înotul sincron este cea mai tânără ramură a natației.

ÎNOT SPORTIV, unul din sporturile nautice, constă în parcurgerea în timp cât mai scurt într-un stil sportiv de înot – craul sau liber, bras, fluture sau delfin, spate sau craul pe spate, a anumitor distanțe de la 50 până la 1500 m și craul sau liber pe distanțele de la 5 până la 25 km.

ÎNOT, probă individuală de sport nautic. Vezi **Natație**.

ÎNTÂLNIRE AMICALĂ, competiție sportivă în format liber.

J

JOCHEU, sportiv în proba de sport cu caii.

JOCURI BALCANICE, întreceri regionale organizate periodic pe genuri sportive între reprezentanții țărilor situate în regiunea balcanică.

JOCURI EUROPENE, eveniment multisportiv internațional organizat de Asociația Comitetelor Europene Olimpice pentru atleții europeni; s-au confirmat 30 de sporturi.

JOCURI MONDIALE, competiții internaționale complexe în sporturi care nu sunt incluse în programul Jocurilor Olimpice.

JOCURI OLIMPICE DE IARNĂ, un eveniment sportiv care se desfășoară o dată la patru ani pentru sporturile practicate pe zăpadă și gheață.

JOCURI OLIMPICE, eveniment multisportiv internațional care se desfășoară o dată la patru ani sub egida Comitetului Internațional Olimpic; întreceri sportive care se organizau în Grecia antică la fiecare patru ani, vara, pe câmpia Olympia, în cinstea lui Zeus; competiții sportive internaționale complexe, restabilite la sfârșitul sec. al XIX-lea din inițiativa lui Pierre de Coubertin (1863-1937) în memoria vechilor JO. Se organizează la fiecare 4 ani (ani bisecți), vara, și includ competiții la diverse probe sportive. Din 1924 au loc și JO de iarnă. Dintre sportivii RM care au participat la JO: V. Bolșova-Maslovșcaia, V. Bolșov și G. Hasanov (Roma, 1960); V. Bolșov și D. Matveev (Mehico, 1968).

JOCURI PANAMERICANE, competiții sportive care au loc la fiecare patru ani, cu 1 an înaintea Jocurilor Olimpice sub egida CIO, începând din 1951, pentru țările din America de Nord și America de Sud.

JOCURI PARALIMPICE, Jocurile Olimpice pentru sportivii cu handicap.

JOCURI SPORTIVE, jocuri mobile în care se manifestă lupta sportivă; întreceri individuale ori pe echipe (fotbal, volei, baschet, hochei, rugby, polo de apă, tenis ș. a.). Fiecare joc sportiv are un regulament, care determină acțiunile jucătorilor, dimensiunile terenului, durata timpului de joc, evidența rezultatelor obținute ș. a.

JOCURILE DE BUNĂ VOINȚĂ, competiții sportive complexe internaționale, au fost derulate la inițiativa lui Ted Turner ca alternativă la Jocurile Olimpice de după boicotul din 1980 și 1984 din partea unor țări ale lumii.

JOCURILE MONDIALE DE MIND SPORTS, (WMSG – World Mind Sports Games), competiții internaționale complexe în jocuri intelectuale (șah, dame, bridge, go, xiàngqí); organizator al Jocurilor Mondiale de mind sports – Asociația Internațională de Mind Sports (IMSA – International Mind Sports Association).

JOCURILE OLIMPICE ANTICE, serie de competiții atletice care aveau loc pe o arenă între diferite orașe ale Greciei Antice, au început în anul 776 î. Hr. în Olympia, Grecia, și s-au serbat până în anul 393 când au fost desființate de împăratul roman Teodosiu I.

JOCURILE SURDOLIMPICE, competițiile pentru sportivii surzi care concurează la un nivel de elită.

JUCĂTOR, persoană care participă individual sau în echipă la o competiție sportivă; Jucător-rezervă.

JUDO, sport olimpic, artă marțială, originară din Japonia, fondată în sfârșitul secolului al XIX-lea de Jigorō Kanō; în judo luptătorii, cu ajutorul diverselor trucuri, se străduiesc să se arunce reciproc pe covor.

K

KARATE, (Karate-dō), probă de sport, artă marțială japoneză, sistem de apărare și atac.

KICKBOXING, grup de arte marțiale și lupte sportive în poziție verticală, dezvoltat din karate amestecat cu box, poate fi practicat ca autoapărare, fitness general, sau ca sport de contact.

KITESURFING, probă complicată de sport nautic.

L

LACTO-BAR, local special de alimentație publică.

LIGA CAMPIONILOR CEV (Confederația Europeană de Volei), competiție oficială anuală pentru cluburile de volei masculin din Europa.

LIGA CAMPIONILOR UEFA (Union of European Football Associations), competiție fotbalistică europeană anuală intercluburi dedicată celor mai victorioase echipe din Europa. Ea reprezintă una dintre cele mai prestigioase trofee de cluburi în sport (alături de Copa Libertadores a Americii de Sud).

LIGA CONTINENTALĂ DE HOCHEI, (Kontinental Hockey League, KHL), campionatul deschis al Rusiei de hochei pe gheață cu participarea echipelor (cluburilor) din străinătate.

LOVITURĂ DE LA POARTĂ, în fotbal, punerea mingii în joc.

LOVITURĂ DE PEDEAPSĂ, sancțiune acordată de arbitru pentru o incorectitudine comisă de un jucător.

LOVITURĂ LIBERĂ, continuarea jocului în semn de compensație pentru una din echipe.

LUPTE GRECO-ROMANE, un stil de lupte în care se interzice ținutul de sub talie (diferență majoră între lupte greco-romane și luptele libere).

LUPTE LIBERE, un stil de luptă amator care se practică în întreaga lume, duel dintre doi sportive conform anumitor reguli, folosind diverse tehnici; alături de luptele greco-romane, face parte din cele două stiluri de lupte contestate în cadrul primelor jocuri olimpice.

LUPTE, sporturi cu criteriu unic – doi adversari se înfruntă direct, folosindu-și forța fizică și tehnica; luptele libere și luptele greco-romane au fost incluse mai târziu în programul JO.

M

MAESTRU AL SPORTULUI, titlu onorific al unui sportiv pentru performanțe deosebite.

MANEJ, loc de antrenament pentru hipism.

MARATON, (gr. Marathon), alergare de maraton, probă sportivă de alergare pe distanța de 42 km 195 m; de obicei pe șosea. Maratonul face parte din programul Jocurilor Olimpice și al competițiilor naționale și internaționale.

GRAND SLAM, Marele Șlem, denumirea seriei de patru celor mai mari turnee anuale de tenis (Australian Open, French Open, Wimbledon, US Open).

MARȘ, (Racewalking, Mersul pe jos), un fel de atletism; diferența de mersul obișnuit constă în îndreptare obligatorie a piciorului de sprijin în articulația genunchiului într-o poziție verticală, iar de alergare constă în lipsa unei faze de mișcare neacceptate.

MASAJ SPORTIV, procedeu fizioterapeutic.

MECI NUL, partidă în care nu a fost marcat nici un gol. **Vezi Scor alb.**

MECI TRIAL, partidă de selecție.

MECI, întrecere sportivă, partidă.

MECIBOL, (Match ball/point), situație specială în final într-o partidă de tenis sau volei; Set ball/set point.

MEDALIE, distincție sportivă.

MIJLOCAȘ, funcție a unui jucător în sportul pe echipe.

MIȘCARE SPORTIVĂ, activități în domeniu.

MOTEL, stabiliment de cazare cu capacitate mică sau medie, în special a turiștilor automobiliști.

MOTOBALL, probă de sport mixt de echipă cu motociclete și mingea.

MOTOCICLISM, ramură sportivă care se practică pe motociclete (cu două sau trei roți) împărțite în clase după capacitatea cilindrică.

MOTOCROSS, cursă de motociclism care se desfășoară în circuit pe teren accidentat și în care plecările se dau de obicei în grup, pe clase, după capacitatea cilindrică a motocicletei.

MOTONAUTISM, probă de sport tehnic nautic.

MUZEU, instituție de cultură și agrement.

N

NATAȚIE, probă de sport pe apă.

NATIONAL BASKETBALL ASSOCIATION (NBA), organizația profesionistă de baschet care își desfășoară activitatea în Statele Unite ale Americii și Canada.

NATIONAL HOCKEY LEAGUE (NHL), Liga Națională de Hochei, organizația profesionistă nord-americană care își desfășoară activitatea și regroupează francizele hocheiului pe gheață din Canada și Statele Unite ale Americii.

NAVOMODELISM, probă de sport tehnic.

NUDISM, doctrină socială și procedeu fizeoterapeutic.

NUMISMAT, persoană care colecționează monede și medalii vechi; specialist în domeniu.

NUMISMATICĂ, domeniu de știință despre istoria monedelor și a medaliilor.

O

OBSTACOLE, piedici speciale, folosite la întreceri de atletism și în hipism. Pot fi naturale (gropi, șanțuri, tranșee, valuri de pământ ș.a.) sau artificiale (șanțuri cu și fără apă, bare, garduri împletite, ziduri de piatră ș.a.).

ODIHNĂ, timp liber, de agrement.

OFSAID, situație în cadrul unui meci penalizată de arbitru.

OINĂ, foc național românesc.

OLIMPIADĂ, perioada de timp dintre două jocuri olimpice, Olimpiada la vechii greci a durat patru ani.

OLIMPIADE DE ȘAH, competiții ale jocului de șah pe echipe din țări și teritorii – membri FIDE; din 1972 se organizează la fiecare 2 ani.

ORGANIZAȚIA MONDIALĂ A TURISMULUI, (OMT), agenție a ONU, cu sediul în Madrid, care se ocupă cu problemele referitoare la turism.

ORIENTARE SPORTIVĂ, orientare turistică și sportivă, familie de sporturi unde concurenții, folosind harta și busola, trebuie să se deplaseze într-un mediu necunoscut de la un post special la altul, pentru a parcurge cât mai repede traseul de orientare; cea mai veche și cea mai populară este orientarea în alergare.

P

PAINTBALL, probă de sport cu proiectile de gelatină la care jucătorii participă individual sau în echipă.

PALMARES, listă de succese și victorii a unei persoane.

PARALELE, dispozitiv de gimnastică și probă individuală de sport. Vezi **Aparat sportiv**.

PARAPANTISM, probă de sport tehnic cu aparat de zbor; Parapantă.

PARAȘUTISM, probă de sport aviatic care constă în parașutarea din aeronave.

PARC NATURAL, teritoriu de agrement de interes național protejat de stat.

PARCURS, traseu sportiv sau turistic.

PARIU, joc de noroc, asociat anumitor evenimente sportive.

PATINAJ ARTISTIC, unul din sporturile olimpice de iarnă, constă în executarea de elemente specifice (sărituri, piruete ș. a.) pe o suprafață acoperită de gheață; constă din 4 discipline: individual masculin, individual feminin, perechi și dans pe gheață.

PATINAJ VITEZĂ PE PISTĂ SCURTĂ, (Short-track), sport de iarnă asemănător patinajului viteză, se desfășoară pe o pistă scurtă, ca obicei în patinoar pentru hochei.

PATINAJ, termen care unește trei sporturi olimpice de iarnă – patinaj viteză, patinaj viteză pe pistă scurtă (short-track) și patinaj artistic.

PATINOAR, teren special amenajat pentru patinaj.

PATRIMONIU TURISTIC, totalitatea edificiilor și obiectelor din domeniu.

PELERINAJ, călătorie specială.

PENALTI, lovitură de pedeapsă acordată în fotbal, handbal, hochei și alte probe sportive.

PENTATLON, probă sportivă, organizată în cinci zile în următoarea ordine: călărie, scrimă, tir, înot, atletism (cros); sport olimpic.

PENTATLON MODERN, sport olimpic, probă complexă, care conține cinci discipline: tir sportiv, scrimă, 200 m înot, săritură la obstacole și 3 km 200 m de cros.

PESCUIT, activitate de agrement și provă de sport tehnic.

PEȘTERĂ, loc natural de interes cultural și istoric.

PICNIC, masă comună în sânul naturii.

PIRAMIDĂ, figură de gimnastică executată de mai multe persoane.

PISCINĂ SPORTIVĂ, bazin sportiv, creat artificial pentru competiții și antrenament de înot, sărituri în apă și polo pe apă.

PLAJĂ, loc special amenajat pe malul unei ape pentru băi de soare.

PLANORISM, sport aviatic constând din probe de zbor cu planorul, în care piloții conduc aeronave fără motoare cunoscute sub numele de planor.

POARTĂ, pe teren în unele probe de sport, cadru din două bare verticale unite la capătul de sus printr-o bară orizontală.

PODIUM, postament de onoare.

POKER, Pocher, joc de cărți, în care proporția dintre noroc și știința jocului este de 80/20 în favoarea științei; se organizează competiții de poker de clasă mondială.

POLIATLON, complex de probe din diferite discipline sportive, practicat la o competiție.

POLO CĂLARE, sport ecvestru de echipă în care jucătorii călare, servindu-se de un ciocan de bambus cu mâner lung, caută să aducă o minge în poarta echipei adverse; Polo pe iarbă, polo pe zăpadă.

POLO DE APĂ, gen de sport pe apă cu mingea, numit și fotbal pe apă, unul din sporturile olimpice. Se dispută între două echipe a câte 7 înotători (inclusiv portarul).

POPICE, joc distractiv cu nouă piese cilindrice de lemn.

PORTAR, în unele probe de sport, membru al echipei care apără spațiul porții.

POWERLIFTING, sport în care se încearcă ridicarea unei greutăți maxime în trei stiluri diferite, respectiv genoflexiuni, împins din culcat și îndreptări.

PUB, locație de alimentație publică.

PUC, piesă de joc folosită în hochei pe gheață.

PUNCTAJ, notație în puncte a rezultatelor obținute la o întrecere sportivă; totalitatea punctelor obținute de cineva într-o întrecere sportivă.

R

RACHETOMODELISM, probă individuală de sport tehnic în domeniu.

RADIOAMATORISM, probă individuală de sport tehnic în domeniu.

RALIU, disciplină sportivă de automobilism, are loc pe drumuri rutiere închise circulației publice, cu mașini sau motocicletele modificate sau construite special pentru curse.

RECEPȚIE, serviciu special într-un hotel; dineu sau cină diplomatică.

RECORD, rezultat de performanță.

REGATĂ, concurs nautic, disputat între diferite ambarcațiuni sportive (bărci cu pânze, cu vâsle sau cu motor).

REMIZĂ, joc încheiat la egalitate între șahiști.

REPRIZĂ DE JOC, părți egale pe durata totală a unei întreceri sportive.

RESTAURANT, locație de alimentație publică.

REZERVAȚIE NATURALĂ, arie protejată de stat.

RING, teren special amenajat pentru competițiile la box.

RIVALITATE SPORTIVĂ, concurență între sportivi care aspiră la întâietate la o probă sportivă anumită.

RIVIERĂ, obstacol artificial turistic.

RODEO, probă de sport și agrement cu animale fără șa.

ROLAND GARROS, (Stadionul Roland Garros), complex de terenuri de tenis, unde sunt organizate partidele turneului de tenis French Open, unul din turneele de Mare Șlem.

ROOM SERVICE, servirea mesei în camera de hotel, la cererea clientului.

RUGBY, joc sportiv de echipă de contact cu mingea de formă ovală, disputat între două echipe a câte 15 jucători fiecare. Se desfășoară pe un teren dreptunghiular de iarbă (95-100 m × 65-68 m), la extremitățile căruia sunt instalate porțile în formă de H; nu intră în lista sporturilor olimpice. Mingea poate fi lovită cu mâna sau cu piciorul.

RULOTĂ, vehicul-remorcă cu două sau patru roți, dotat cu elemente de confort proprii unei mici camere de locuit; camping-trailer, casă-remorcă.

S

SAFARI, raliu automobilistic în Africa.

SALINĂ, ocnă de sare utilizată în scop fizioterapeutic.

SAMBO, (abreviere din rusă „самозащита без оружия” – auto-apărare fără armă), gen de lupte sportive și stil de arte marțiale originar din Rusia, subdivizat în sportivă și militară de luptă, unul din sporturile olimpice. Include diferite procedee libere (apucare de mâini, de picioare, aruncare peste umăr, pe spate ș.a.), procedee dureroase (torsionarea mâinilor, picioarelor, a diferitelor articulații), precum și procedee speciale de autoapărare.

SANCTIUNE DISCIPLINARĂ, metodă de dezrădăcinare a încălcărilor.

SANIE, sport olimpic de iarnă, se desfășoară prin alunecare liberă pe sanie sportivă pe trasee artificiale și naturale.

SAT OLIMPIC, orașel olimpic, complex de clădiri care găzduiesc membrii delegațiilor țărilor participante la Jocurile Olimpice de vară sau Jocurile Olimpice de iarnă.

SAUNĂ, baie de aburi finlandeză.

SĂRITURĂ, probă individuală de sport cu prăjina, în înălțime, în lungime, la obstacole, cu schiurile.

SCHELETON, sport de iarnă, unul din sporturile olimpice, sport cu sanie single specială care se practică pe o pârtie de gheață descendentă; diferența principală între scheleton și sanie este poziția sportivilor: în proba de scheleton sportivul se întinde cu capul înainte, dar în proba de sanie poziția este cu picioarele înaintea.

SCHI ACROBATIC, sport de iarnă practicat cu schiurile, include mai multe discipline (mobile, sărituri, schi cross sau half-pipe); inclus în programul Jocurilor Olimpice de iarnă.

SCHI NAUTIC, sport acvatic în care sportivul este remorcat de o barcă cu motor outboard, menținându-se pe apă cu unul sau două schiuri.

SCHI, include diferite discipline sportive de iarnă, unite prin utilizarea schiurilor ca instrument pentru deplasarea distanțelor pe suprafețe înzăpezite; multe tipuri de evenimente de schi competitive sunt recunoscute de Comitetul Olimpic Internațional și de Federația Internațională de Schi (schi fond, biatlon, schi alpin, combinata nordică, sărituri cu schiurile, snow-board, schi acrobatic).

SCOR ALB, partidă în care nu a fost marcat nici un gol.

SCRIMĂ, arta de mânuire a armelor albe, subdivizată în sportivă și militară, ramură de sport care cuprinde probe de sabie, spadă și floretă. Competițiile de scrimă pot fi individuale și pe echipe. Femeile luptă numai cu floreta și spada; sport olimpic.

SCUFUNDARE, imersiune în apă și mișcare sub apă, subdivizate în scufundare liberă și scufundare cu aparat autonom de respirat sub apă.

SEJUR, durată de timp petrecută într-o anumită destinație turistică.

SET, părți ale unui joc.

SETBOL, (Set ball, Set point), vezi **Mecibol**.

SKATE-BOARD, probă de sport tehnic.

SLALOM, Slalom Uriaş, probă de sport alpin cu schiurile.

SNOOKER, joc sportiv cu bile de diferite culori.

SNOW-BOARD, sport olimpic de iarnă, care constă în coborârea de pe pantele înzăpezite ale munților sau în performanța trucurilor acrobatice pe o placă specială.

SOMELIER, specialist în domeniul culturii consumării vinului, băuturilor alcoolice.

SPADASIN, sportiv înarmat cu spadă.

SPARTACHIADĂ, competiție sportivă de masă care cuprinde probe la diferite ramuri de sport.

SPEEDWAY, curse de motociclete pe piste din gheață sau de acoperire specială a stadionului.

SPORT SUBACVATIC, un grup de sporturi competitive care utilizează una sau o combinație a următoarelor tehnici de scufundare subacvatică – respirație, snorkeling sau scufundare, inclusiv utilizarea de echipamente precum măștile și aripioarele pentru scufundări.

SPORT, parte componentă a culturii fizice, sistem de organizare și petrecere al diferitelor competiții sportive conform regulilor stabilite care permite participanților de a obține rezultate performante.

SPORTIV, persoană care practică sportul de performanță.

SPORTURI ECVESTRE, competiții în măiestrie în diverse tipuri de călărie.

SPORTURI OLIMPICE, probă de sport recunoscute de CIO (Comitetul Internațional Olimpic), care pot fi concurate la Jocurile Olimpice de vară și Jocurile Olimpice de iarnă.

SPRINT, probe sportive pe distanțe scurte; Sprinter.

SQUASH, Scuoș, joc sportiv cu rachete.

STADION, edificiu sportiv complex, amenajat pentru desfășurarea antrenamentelor și competițiilor sportive cuprinzând, de regulă, un teren de fotbal, piste de alergări, sectoare de atletism, tribune pentru spectatori, încăperi auxiliare (săli de gimnastică, de antrenament, vestiare, dușuri ș. a.). Primul stadion a fost construit în sec. al V-lea î.Hr. în localitatea Olympia din Grecia antică, unde se organizau Jocurile Olimpice.

START, începutul oficial al competiției.

STAȚIUNE BALNEARĂ, localitate care dispune de instalații pentru tratament balnear.

STEWARD, însoțitor de bord în zborul cu avionul.

STEWARDESĂ, însoțitoare de bord.

SUMO, probă de sport, luptă japoneză pe un ring special.

SUPPORTER, spectatori împătimiți de jocuri sportive.

SURFING, un sport nautic originar din insulele Hawaii, competiții de viteză și distanță, constă în plutirea sportivului pe crestele valurilor cu ajutorul unor scânduri speciale (planșe) de lemn sau de material plastic care servește la alunecarea pe suprafața apei.

SWING, lovitură dată lateral de către pugilist.

Ș

ȘAH, joc de strategie de origine orientală, care se desfășoară între doi jucători, cu piese speciale pe o tablă pătrată împărțită în 64 de pătrățele egale, alternativ albe și negre, cu ajutorul a 32 de piese de valori și numiri diferite, mișcate după anumite reguli, ținta fiind imobilizarea regelui, piesa principală a adversarului. Federația de șah din RM (1975) numără cca 40 mii membri, printre care A. Luticov, V. Bologan, E. Pârțac, E. Scripcenco.

ȘCOALĂ SPORTIVĂ, instituție de profil de tip extrașcolar.

ȘTAFETĂ, concurs sportiv.

ȘUT, lovitură puternică aplicată mingii.

T

TABĂRĂ, așezare în aer liber pentru adăpostirea sportivilor aflați la odihnă sau în timpul antrenamentelor; Tabără olimpică.

TAC, bară specială de lemn, cu care jucătorii lovesc bilele la biliard; achiu.

TAEKWONDO, (Tae Kwon Do), una dintre cele mai vechi arte marțiale, originară din Coreea, se caracterizează în special prin lovituri înalte cu piciorul și lovituri cu pumnul.

TANGOU ARGENTINIAN, dans sportiv.

TAVERNĂ, local de alimentație publică.

TELECABINĂ, mijloc suspendat de transport alpin.

TELESCAUN, mijloc suspendat de transport alpin cu unul, două sau patru locuri.

TELESKI, mijloc de transport alpin care are rolul de a urca pentru schiori.

TEMPLU, edificiu de vizitare.

TENIS DE CÂMP, joc sportiv apărut în Anglia (1875); se disputa între doi (simplu) sau între patru jucători (dublu) cu mingi, care se trimit în terenul advers cu ajutorul unei rachete. Se desfășoară pe un teren de forma dreptunghiulară, despărțit în două printr-un fileu cu înălțimea de 0,91 m.

TENIS DE MASĂ, (Ping-pong), sport în care doi sau patru jucători lovesc o minge ușoară (de culoare albă sau oranj) de la unii la alții cu ajutorul unor palete, jocul are loc pe o masă (de culoare verde sau albastru închis) separată în două de un fileu cu înălțimea de 15-25 cm.

TEREN SPORTIV, spațiu special amenajat.

TIMPLIBER, perioadă scurtă în care turiștii sunt lăsați de voia lor pentru a-și face cumpărături personale.

TIR CU ARCUL, sport olimpic, un fel de tir sportiv; arta, tehnica sau abilitatea de a propulsa săgeți, folosind un arc; competiții de lovitură de țintă mare de la 4 distanțe.

TIR SPORTIV, ramură a sportului care cuprinde probe de tragere la țintă cu o armă de foc, pneumatică sau cu arc. Probe olimpice.

TIROLIANĂ, dispozitiv de transport suspendat peste un obstacol.

TRAMBULINĂ, echipament în sportul nautic.

TRAPEZ, aparat sau dispozitiv sportiv.

TRÂNTĂ, luptă corp la corp, formă de luptă sportivă, tradițională la români. Maeștri ai sportului din RM la trântă: C. Tomița, S. Marin, I. Antonov, V. Bodișteanu, C. Moraru, A. Macari ș. a.

TRIATLON, unul din sporturi olimpice compus din trei discipline: natație, ciclism și alergare; toate trei discipline au loc fără întreruperi, fiind legate între ele de tranziții și tot timpul cronometrate.

TRIBUNĂ, locuri pentru spectatori la stadion sau arene sportive.

TRIPLĂ EXECUTARE, exercițiu sportiv executat în trei faze.

TRIPLETĂ, echipă din trei apărători; bicicletă cu trei locuri.

TRIPLU SALT, exercițiu sportiv executat în trei faze.

TROFEU, cupă onorifică oferită învingătorilor în competițiile sportive.

TRUDGEN, stil de înot în proba de sport nautic.

TURISM, activitate cu caracter sportiv și recreativ.

TURNEU, serie de competiții sportive instructive, derulate în diferite localități.

„TURNEUL CELOR PATRU TRAMBULINE”, competiție ce se desfășoară în Germania și Austria, cuprinde patru etape din cadrul Cupei Mondiale de sărituri cu schiurile.

TURNEUL DE TENIS DE LA WIMBLEDON, unul din cele 4 turnee anuale de Mare Șlem, cel mai vechi și cel mai prestigios; singurul dintre cele patru care se desfășoară pe iarba; campionat mondial neoficial.

„**TURUL FRANȚEI**” (fr. Le Tour de France), competiție ciclistă anual se desfășoară în Franța și în țările din jurul ei, una dintre cele mai mari trei curse profesionale de ciclism ale sezonului.

TURUL ITALIEI, (Giro d'Italia), unul dintre trei cele mai mari tururi cicliste ale lumii, al doilea ca vechime în Europa.

U

UEFA EUROPA LEAGUE, ca valoare este cea de-a doua competiție fotbalistică anuală europeană intercluburi.

UNDIȚAR, pescar cu undița.

UNIUNEA EUROPEANĂ A ASOCIAȚIILOR DE FOTBAL, (UEFA), una din 6 confederații continentale de fotbal mondial, organizația care unește 55 federații naționale de fotbal ale Europei și câteva țări din Asia de Vest și Asia Centrală; corpul administrativ și de control al fotbalului european.

UNIVERSIADĂ, competiție internațională multisportivă organizată de Federația Internațională a Sportului Universitar pentru atleții studenți; Jocurile Mondiale Universitare.

V

VALS VIENEZ, dans sportiv.

VALS, dans sportiv.

VÂNĂTOARE, probă de sport tehnic și de agrement.

VELODROM, arenă pentru ciclismul pe pistă.

VICTORIE, câștigarea unei partide.

VILĂ, casă elegantă înconjurată de spații verzi amenajate.

VILEGIATURĂ, sejur scurt.

VINĂRIE, obiect de interes turistic.

VOLEI DE PLAJĂ, varianta de volei jucat pe un teren cu acoperire de nisip împărțit cu fileu; de la 1996 este inclus în Jocurile Olimpice, campionate mondiale se organizează odată în 2 ani.

VOLEI, Volleyball, joc sportiv pe un teren de parchet cu mingea, desfășurat între două echipe compuse din câte șase jucători. Terenul special amenajat este separat de un fileu înalt, peste care trebuie să treacă mingea, folosind doar mâinile, cu scopul de a face ca mingea să atingă terenul advers. Voleiul a apărut prima dată în SUA (1895).

W

WATER POLO, sport nautic de echipă; polo pe apă.

WEEKEND, zile de odihnă.

WINDSURFING, (eng. wind – vânt și surfing – alunecare pe valuri), probă de sport nautic, practicat cu ajutorul unei planșe cu velă.

WRESTLING, probă individuală de sport de origine americană, derivată din lupta greco-romană.

WUSHU, denumirea generală dată artelor marțiale chinezești.

Z

ZONĂ TURISTICĂ, teritorii care prezintă interes pentru turiști.